

Stichting Leerstoel
De **kerk** in de context van de **islam**

2023

**Jaarverslag
en jaarrekening 2023**

Jaarplan 2024

1. Algemeen

De stichting Leerstoel stelt zich conform haar statuten ten doel een leerstoel op te richten en in stand te houden met als leeropdracht het vanuit evangelisch perspectief bestuderen van en lesgeven over de theologische uitdagingen voor de christelijke gemeenschap in de context van de islam.

Daartoe ondersteunt de stichting een hoogleraar in de persoon van Professor dr. B.G.J. Reitsma.

Werkzaamheden van professor Reitsma

Het werk van professor Reitsma kon ook in 2023 goede voortgang vinden.

In kort bestek bestonden professor Reitsma's werkzaamheden uit:

- Onderzoek en publicatie
- Onderwijs, i.c. colleges aan academische en HBO instellingen
- Begeleiding van BA en MA studenten aan de VU / PThU
- Overige academische activiteiten aan de VU / PThU

In hoofdstuk 3 van dit jaarverslag is het werk in meer detail beschreven.

Continuïteit van de Leerstoel

De termijn van de Bijzondere Leerstoel aan de Vrije Universiteit eindigde officieel op 31 augustus 2022, maar er is een jaar verlenging aangevraagd. Dit heeft het bestuur en de hoogleraar tijd en ruimte gegeven om zich diepgaand te bezinnen op de verdere toekomst van de Leerstoel, mede met het oog op de relatief grote hoeveelheid promovendi, de actualiteit van het thema en de impact die de Leerstoel steeds beoogde op de Kerk en het werkveld in Nederland en daarbuiten.

Uitkomst van deze bezinning is geweest dat de leerstoel met ingang van het academisch jaar 2023-2024 is overgegaan naar de PThU en van een bijzondere leerstoel veranderd in een 'sponsored chair'. Professor Reitsma is voor 1.0 fte in dienst van de PThU als hoogleraar 'Kerk en Theologie in de context van Islam' waarbij de Stichting zich bereid heeft verklaard de leerstoel voor een omvang van 0,4 fte mede te financieren (sponsoring) onder de conditie dat deze middelen ten minste worden ingezet voor het uitvoeren van onderzoeksprojecten die bijdragen aan de doelstelling van de Stichting.

Financiering leerstoel

De leerstoel wordt gefinancierd door bijdragen van de vaste participanten, fondsen en stichtingen. In 2019 is de Stichting Paradosis bereid gevonden om een groot onderzoeksproject te ondersteunen voor een periode van ruim 4 jaar. Dit gaf een stevige basis voor het werk van de leerstoel tot en met het academisch jaar 2022-2023. Het heeft ook de mogelijkheid gegeven om een onderzoeksassistent voor 0,4 FTE aan te stellen in de persoon van Erika van Nes-Visscher.

In 2023 heeft de Stichting Paradosis een nieuw onderzoeksproject goedgekeurd voor de periode 2023 t/m 2026. Het bestuur spreekt zijn dankbaarheid uit voor deze steun en voor de bijdragen van diverse andere stichtingen die (delen van) het werk van de Leerstoel mogelijk maken. Daarnaast zijn wij onze vaste participanten erkentelijk voor de continuïteit die zij bieden met hun jaarlijkse bijdragen.

Participanten

Partijen die zich aan de St. Leerstoel hebben verbonden zijn:

Missie Nederland

Open Doors Nederland (ODNL)

Gereformeerde Zendingsbond (GZB)

Vertegenwoordigers uit deze organisaties participeren in het bestuur van de stichting.

Bestuur

Het bestuur bestond in 2023 uit:

J.C. Wessels	- onafhankelijk voorzitter
M. van den Boogaart	- namens de GZB, penningmeester
B. van den Toren - Lekkerkerker	- namens Missie Nederland
F. Visscher	- namens Open Doors Nederland

2. Financiële verantwoording

Staat van baten en lasten

		2022	2023	2023
		Realisatie	Begroting	Realisatie
		Bedragen in Euro		
LASTEN				
Personeelskosten				
1	Salaris Hoogleraar (0,5 fte t/m augustus 2023)	58,490	40,667	39,716
2	Salaris Projectleider/onderzoeker (0,4 fte)	21,726	27,933	25,094
3	Sociale lasten werkgever	12,861	8,600	10,806
4	Pensioen ABP	14,631	10,467	10,694
5	Verzuimverzekering	3,680	2,647	2,947
		111,387	90,313	89,256
Sponsoring Leerstoel PThU				
6	Bijdrage leerstoel prof. dr. Bernhard Reitsma aan PThU (0,4 fte)		25,400	26,440
		-	25,400	26,440
Onderzoeksproject Paradosis				
7	Project management onderzoeksproject	3,488	-	1,361
8	Conferentiekosten (reis en verblijfskosten)	219	1,500	845
9	Overige netwerkkosten		1,500	553
10	Publicaties (vanuit bestemmingsfonds publicaties)	9,590	6,000	1,680
		13,297	9,000	4,440
Administratieve kosten				
11	Boekhouding, salarisadministratie en bankkosten	727	750	749
		727	750	749
Leerstoel gerelateerde kosten				
12	Reiskosten woon-werk	652	750	901
13	Studie- en werkkosten	1,217	1,500	1,041
		1,869	2,250	1,942
Kosten Stichting				
14	Kosten bestuur + bureau	597	500	491
15	Inhuur secretariaat bestuur leerstoel	2,148	1,250	1,043
16	Website + brochure	125	250	91
		2,870	2,000	1,625
LASTEN TOTAAL		130,150	129,713	124,452
BATEN				
Bijdragen vaste participanten				
17	Stichting Open Doors	5,000	5,000	5,000
18	GZB	7,500	7,500	7,500
19	Extra bijdrage OD en GZB of bijdrage andere participanten	-	-	-
		12,500	12,500	12,500
Donateurs en overige baten				
20	Stichting De Pagter Fonds	-	5,000	-
21	Stichting Filadelfia	5,000	5,000	-
22	Stichting Meijers-Van Meer	-	7,000	3,000
23	Stichting Paradosis	91,200	27,367	27,367
24	Diverse stichtingen/fondsen	2,000	-	1,000
25	Pro Religione et Libertate	7,500	-	7,500
26	Baretvergoeding VU	-	2,500	5,000
		105,700	46,867	43,867
BATEN TOTAAL		118,200	59,367	56,367
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-11,950	-70,346	-68,085

Toelichting staat van baten en lasten

- In april 2023 is prof.dr. B.J.G. Reitsma benoemd als hoogleraar aan de PThU. Daar is hij per 1 september 2023 voltijds in dienst getreden. Zijn contact bij de stichting is per 31 augustus 2023 beëindigd. Met de PThU is afgesproken dat de stichting gedurende vijf jaar 40% van de kosten van de leerstoel zal sponsoren. Hiervoor is een overeenkomst opgesteld.
- In augustus 2023 liep de schenkingsovereenkomst met Stichting Paradosis over de periode 2019-2023 af. In diezelfde maand heeft Paradosis besloten een nieuw onderzoeksvorstel van de leerstoel te financieren.
- In het kader van het nieuwe onderzoek is het contract met Erika van Nes-Visscher als onderzoeker met 3 jaar verlengd. Daarbij is overgestapt naar inschaling op basis van de CAO voor Nederlandse Universiteiten.
- We sloten het jaar 2023 af met een tekort van ongeveer 68.100 EUR, terwijl een tekort van bijna 70.350 EUR was begroot. Een verschil van ongeveer 2.250 EUR.
- De belangrijkste verklaringen voor dit verschil waren:
 - We hebben 3.000 EUR minder ontvangen dan begroot.
 - We ontvingen dit jaar van verschillende stichtingen in totaal 11.500 EUR terwijl 17.000 EUR was begroot (5.500 EUR minder)
 - We ontvingen achteraf nog de baretvergoeding van de VU over 2022 (2.500 EUR extra)
 - We gaven 5.250 EUR minder uit dan begroot. Dit kan als volgt worden verklaard:
 - 1.000 EUR minder op personeelskosten, waarbij de salariskosten van de hoogleraar en projectleider lager uitvielen dan begroot, maar de sociale lasten hoger waren.
 - 1.000 EUR meer op de bijdrage voor de leerstoel van Bernhard Reitsma bij de PThU
 - 4.500 EUR minder op de kosten voor het onderzoeksproject, met name omdat minder hebben uitgegeven aan publicaties rondom het afscheidssymposium in oktober 2023.
- Het tekort van 68.000 EUR wordt als volgt verdeeld:
 - We ontvingen in eerdere jaren fondsen voor het mogelijk maken van wetenschappelijke publicaties. Uiteindelijk gaven we in 2023 in totaal 1.680 EUR uit aan publicaties. Dit bedrag onttrekken we aan de bestemmingsreserve die we voor publicaties hebben gevormd. Dit betekent dat er in totaal nog 15.230 EUR in de reserves staat om publicaties te realiseren in de komende jaren.
 - De overige 66.405 EUR onttrekken we aan de algemene instandhoudingsreserve. Dat betekent dat er eind 2023 nog 1.759 EUR in deze reserve zit.
- Dit betekent dat het totaal saldo van de reserves is gedaald van 85.000 EUR eind 2022 naar 17.000 EUR eind 2023.

Balans

	Bedragen in Euro	2022 31/12/2022	2023 31/12/2023
ACTIVA / DEBET			
Vorderingen			
1	Openstaande vordering	-	-
2	Liquide middelen	99,416	52,456
		99,416	52,456
BALANS TOTAAL			
		99,416	52,456
PASSIVA / CREDIT			
Eigen Vermogen			
3	Eigen Vermogen Stichting	6,016	6,016
4	Bestemmingsreserve - Algemene reserve instandhouding	68,164	1,759
5	Bestemmingsreserve - Project publicaties	16,910	15,230
		91,089	23,005
Kortlopende schulden			
6	Crediteuren	8,326	1,650
7	Nog te betalen kosten		27,801
		8,326	29,451
BALANS TOTAAL			
		99,415	52,456

Toelichting balans

- Liquide middelen betreft het banksaldo per 31-12-2023 op de rekening courant bij ABN AMRO.
- De bestemmingsreserves zijn het resultaat van de verdeling van de exploitatieresultaten van de afgelopen jaren.
- De post crediteuren betreft reserveringen voor vakantiegeld en sociale lasten.
- Er is een nieuwe post 'nog te betalen kosten' opgenomen. Het betreft de hierboven genoemde verplichting over 2023 richting de PThU voor de sponsoring van de leerstoel van Bernhard Reitsma. Daarnaast zijn eind 2023 ook kosten gemaakt voor het door een externe consultant laten opstellen van een projectplan voor het nieuwe onderzoeksproject. De factuur hiervoor is begin 2024 ontvangen.

Verslag kascontrolecommissie 2023

Op 8 mei 2024 beoordeelde de kascontrolecommissie, bestaande uit Linda van der Scheer en Douwe van Barneveld, het concept van de jaarrekening over 2023 van de Stichting Leerstoel van de Kerk in de Context van de Islam.

De door de penningmeester van de stichting verstrekte schriftelijke en mondelinge informatie bleek adequaat. Diverse opgevraagde boekingsstukken waren snel, digitaal of fysiek inzichtelijk. Steekproefsgewijs werden diverse boekingsstukken opgevraagd en ingezien. Er werd een lijncontrole uitgevoerd op het proces van verlonen en afdrachten aan de Belastingdienst. De kascontrolecommissie concludeert dat de financiële administratie over het boekjaar 2023 juist en volledig is verwerkt.

De kascontrolecommissie komt op grond van de verstrekte informatie en uitgevoerde controle tot de slotsom dat zowel de rekening van baten en lasten over 2023 (tekort € 68.085) als de balans per 31 december 2023 (totaal € 52.456) correct zijn opgesteld.

wg,
Linda van der Scheer
controller Open Doors

wg,
Douwe van Barneveld
controller Nederlandse Zendingsraad

3. Inhoudelijk verslag

Terugblik

In 2023 is de bundel *Religiously Exclusive, Socially Inclusive? A Religious Response* uitgegeven door AUP en gepresenteerd bij Stichting Paradosis. Het is het slot van een mooie onderzoeksperiode van bijna 4 jaar, die uiteindelijk een grote diversiteit aan producten heeft opgeleverd.

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van de beoogde overstap van de VU/CHE naar de PthU, wat in april beslag heeft gekregen door het besluit van de synode van de PKN en wat per 1 september is gematerialiseerd. Daarmee krijgt het onderwijs en onderzoek een plek binnen de kaders van de PThU.

Onderwijs (aan VU/PThU, ETF, EH en TUU), training en toerusting, onderzoek – voorbereiden van het nieuwe onderzoeksproject – en begeleiding promovendi hebben centraal gestaan in dit jaar.

De leerstoel bouwt in haar onderzoek voort op het onderzoek van de bijzondere leerstoel De kerk in de context van de islam aan de VU (tot 31/8/2023), met als thema Religieus exclusief, sociaal maatschappelijk inclusie? Dit onderzoek is in het voorjaar afgerond met de publicatie van Bernhard Reitsma, Erika van Nes-Visscher (eds.) *Religiously Exclusive, Socially Inclusive? A Religious Response* Amsterdam: AUP, 2023 (Open Access).¹ Aan de hand van dit onderzoek is er een boekpresentatie geweest op 5 oktober jl, in combinatie met het afscheid van de hoogleraar als lector diversiteit en professionaliteit aan de Christelijke Hogeschool Ede. Twee scribenten hebben op deze middag een bijdrage geleverd en de hoogleraar heeft een afscheidslezing gegeven, waarmee tevens het onderzoek aan de CHE is afgerond: *Exclusief inclusief? Contouren van een theologie van inclusie*.²

Uit het onderzoek van de afgelopen jaren kwam naar mede naar voren dat de vragen rondom exclusiviteit en inclusiviteit, en met name rondom de grenzen van de geloofsgemeenschap (doodstraf op geloofsafval/apostasy) mede bepaald zijn door de sociale en culturele context. Social Identity theories en sociaal psychologische interpretatie kaders rondom 'moral deviance' laten zien dat hierbij de verhouding meerderheid, minderheid, een grote rol speelt en dat de positie van veel moslims die Jezus volgen in het geheel niet alleen maatschappelijk spannend is, maar ook uniek. In dat kader is ervoor gekozen om die positie als 'minderheid' verder te exploreren. Het nieuwe onderzoeksplan richt zich op de vraag naar de identiteit en missie van de kerk als minderheid, allereerst in de context van de islam, maar vervolgens ook in de context van het westen. Dit project is dit jaar opgestart, met diverse stakeholders is een projectplan gemaakt en zijn diverse activiteiten gestart. Voor 2024 staat een expertmeeting gepland, waarvoor diverse experts zijn uitgenodigd. Er zijn focusgroepen opgestart die ook een bijdrage leveren aan het onderzoek. Op de lange termijn willen we komen tot een community van Christian Theologians in Islamic Contexts.

Op 21 december promoveerde Tom Walsh op een proefschrift getiteld: *Longing for family. Experiences of Converts from a Muslim Background and Challenges Facing the British Christian Community as it Welcomes Them*.

De eerste maanden van de positie van de leerstoelhouder aan de PThU hebben in het teken gestaan van kennismaken, inwerken, opstarten van het nieuwe onderzoeksproject, begeleiden van promovendi,

¹ <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/75215/1/9789048556434.pdf>

² <https://surfsharekit.nl/objectstore/8e51deb6-3603-417e-82d4-e62fc141014c>

onderwijs (Theological Methods and Concepts (7.5 ECTS, met drie collegae), Theology of Interreligious Encounter and Witness (7,5 ECTS, met 1 collega), Islam en jodendom (in premaster).

4. Jaarplan 2024

Nadat dit jaar onderzoeksproject 'Identiteit en roeping van de christelijke gemeente in de context van de islam' is opgestart, zal het in het komende jaar verder worden ontwikkeld en uitgewerkt. Ook zal de leerstoelhouder benoemd worden als hoofd van de Graduate School van de PThU en zich in dat verband inzetten voor de diverse netwerken die er zijn, zoals met het Middle East Graduate Theological Consortium van Bethlehem Bible College, Arab Baptist Theological Seminary en Evangelical Theological Seminary Cairo.

In 2024 zal de leerstoelhouder opnieuw onderwijs geven in zowel de Ba (Joint Ba VU: onderzoekslab II; Theological Concepts and Methods met de RUG) als de Ma opleidingen (Seminar Uitdaging van de Islam; Theology of Interreligious Encounter and Witness en Seminar Interreligious Encounter and Witness), als ook in de premaster (Jodendom en Islam), zich inzetten voor de transitie van de PThU naar Utrecht. Hij zal starten als hoofd van de Graduate School, is lid van de redactie van PThUnie en van de examencie. Als vertegenwoordiger van de PThU neemt hij deel aan het Nederlands-Indonesisch Consortium voor Moslim Christen Relaties (NICMCR) en is hij lid van de Werkgroep ontmoeting moslims van de PKN. In November 2024 wordt er een expertmeeting gehouden in het kader van het onderzoeksprogramma. De bijdragen zullen peer-reviewed worden uitgegeven. Daarnaast werkt de leerstoelhouder aan een populariserende publicatie met bijbelstudies/preken over standhouden en 'the rule of life'. Verder zal de aandacht uitgaan naar het voorbereiden van een inaugurele rede.

5. Begroting 2024 en raming 2025-2026

	2024	2025	2026
	Begroting	Raming	Raming
Bedragen in Euro:			
LASTEN			
Personeelskosten			
1 Salaris Hoogleraar (0,5 fte t/m augustus 2023)	-	-	-
2 Salaris Projectleider/onderzoeker (0,4 fte)	27,600	29,300	30,200
3 Sociale lasten werkgever	4,200	4,500	4,500
4 Pensioen ABP	3,600	3,800	3,800
5 Verzuimverzekering	1,280	1,360	1,400
	36,680	38,960	39,900
Sponsoring Leerstoel PThU			
6 Bijdrage leerstoel prof. dr. Bernhard Reitsma aan PThU (0,4 fte)	79,319	79,319	79,319
	79,319	79,319	79,319
Onderzoeksproject Paradosis			
7 Project management onderzoeksproject	3,540	2,450	2,990
8 Conferentiekosten (reis en verblijfskosten)	2,000	2,500	3,000
9 Overige netwerkkosten	1,500	2,000	2,500
10 Publicaties (vanuit bestemmingsfonds publicaties)	-	-	10,000
	7,040	6,950	18,490
Administratieve kosten			
11 Boekhouding, salarisadministratie en bankkosten	750	750	750
	750	750	750
Leerstoel gerelateerde kosten			
12 Reiskosten woon-werk	750	750	750
13 Studie- en werkkosten	1,250	1,500	1,750
	2,000	2,250	2,500
Kosten Stichting			
14 Kosten bestuur + bureau	500	500	500
15 Inhuur secretariaat bestuur leerstoel	1,250	1,500	1,750
16 Website + brochure	250	250	250
	2,000	2,250	2,500
LASTEN TOTAAL	127,789	130,479	143,459
BATEN			
Bijdragen vaste participanten			
17 Stichting Open Doors	5,000	5,000	5,000
18 GZB	12,500	15,000	15,000
19 Extra bijdrage OD en GZB of bijdrage andere participanten	2,500	7,500	10,000
	20,000	27,500	30,000
Donateurs en overige baten			
20 Stichting De Pagter Fonds	-	-	-
21 Stichting Filadelfia	-	-	-
22 Stichting Meijers-Van Meer	-	-	-
23 Stichting Paradosis	88,600	92,750	95,450
24 Diverse stichtingen/fondsen	10,000	10,000	10,000
25 Pro Religione et Libertate	-	-	-
26 Baretvergoeding VU	-	-	-
	98,600	102,750	105,450
BATEN TOTAAL	118,600	130,250	135,450
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-9,189	-229	-8,009